

Læring og kunnskap for fremtidens jurist

Sammendrag:

Læring og kunnskap for fremtidens jurist bygger videre på oppnådde resultater og erfaringer fra forutgående fyrtårnprosjekt, samt øvrig pedagogisk utviklingsarbeid og faglig innovasjon ved fakultetet. Prosjektet er delt inn i 5 arbeidspakker, og skal danne grunnlag for en søknad om nasjonal status som Senter for fremragende utdanning (SFU). Sentralt i prosjektet står læring og kunnskap for fremtiden. Vi søker å legge til rette for læring gjennom videreutvikling av undervisning og bruk av læringsfremmende teknologi, for å understøtte at kandidatene oppnår et læringsutbytte med høyt faglig nivå. Dette må dekke samfunnet og arbeidslivets kompetansebehov både på kort og lang sikt. Utvikling av fremragende utdanningskvalitet er et uttalt satsingsområde i fakultetets strategi. En tydelig prioritering av studienært kvalitetsarbeid, samsvar mellom læringsutbytte, studentaktive læringsaktiviteter og vurderingsformer, samt videreutvikling av fagmiljøets utdanningsfaglige kompetanse, viser at fakultetet har ambisjoner og vilje til å satse og å gå nye veier. I likhet med forutgående fyrtårnprosjekt har også det omsøkte prosjektet flere elementer som lar seg overføre og som kan være til inspirasjon og nytte for andre fagmiljøer og studier.

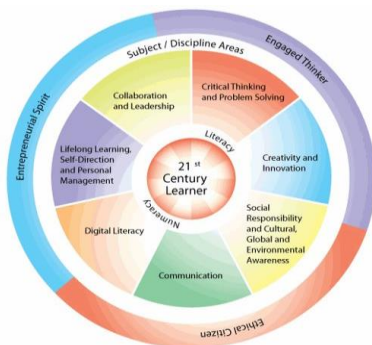
Læring og kunnskap for fremtidens jurist

Bakgrunn og overordnet mål

Prosjektet *Læring og kunnskap for fremtidens jurist* skal utvikle masterstudiet i rettsvitenskap slik at kandidatene vi utdanner har kunnskaper, ferdigheter og kompetanser som svarer til det behov samfunnet i fremtiden trenger. Målet med prosjektet er å forbedre undervisningen på hele studiet, på en måte som gjør at kandidatene ikke bare har den kompetanse som etterspørres i dag, men at de også evner å fornye seg og å tilegne seg ny kunnskap slik at de er fremtidsrettede og attraktive arbeidstakere også i fremtiden. Vi ønsker å legge til rette for masterkandidater som er i stand til og kan være med på å utvikle og forme samfunnet vårt. Nå og i fremtiden.

Som påpekt i Stortingets kvalitetsmelding om høyere utdanning krever en verden i rask endring høy kompetanse.¹ Det fremheves behov for en godt utdannet befolkning med evner til å resonnerer, analysere, identifisere spørsmål, løse problemer på en vitenskapelig måte, samt bruke og vurdere holdbarheten av informasjon og argumenter. Studentene må kunne utvikle ferdigheter og holdninger som gjør dem i stand til å bidra til en bærekraftig utvikling og opptre som globale medborgere. Den teknologiske utviklingen gir samtidig både muligheter og utfordringer.

Dette er ikke nye tanker, men målsetninger som har vært formulert tidligere. Europarådet fastsatte i 2007 fire hovedmål for høyere utdanning. Å bidra til å utdanne personer som ble bærekraftige deltakere i arbeidslivet, aktive borgere i demokratiske samfunn, personer med en personlig utvikling og personer som fortsatte sin utvikling gjennom undervisning, forskning og læring.² Dette henger tett sammen med viktigheten av å arbeide for utvikling av generiske ferdigheter i form av samfunnsbevissthet, kritisk tenkning, sosiale og emosjonelle egenskaper, selvrefleksjon og kommunikasjon og samarbeidsevner.³ Koplingen til det som gjerne omtales som 21st Century Skills,⁴ eller å bli en 21st Century Learner,⁵ er nærliggende. En modell for dette som vi har funnet inspirasjon i er denne:⁶

Modellen får frem både de overordnede målene for hvilke kandidater vi ønsker å utdanne, og de mer spesifiserte ferdighetene som studentene må ha for å nå målene. Alt omringet av en tett kobling til den enkelte disiplin, for oss rettsvitenskap. Målet med prosjektet *Læring og kunnskap for fremtidens jurist*, er å utvikle masterstudiet i rettsvitenskap, med fokus på disse målene og ferdighetene.

¹ Meld. St. 16 (2016-2017) Kultur for kvalitet i høyere utdanning, punkt 1.1.

² Recommendation CM/Rec(2007) 6 of the Committee of ministers to member states on the public responsibility for higher education and research.

³ Om slike generiske ferdigheter se for eksempel Meld. St. 16 (2016-2017) s. 14 og Centre for the New Economy and Society/World Economic Forum, The Future of Jobs Report 2018, ix.

⁴ Se bla. Lotta C. Larson & Teresa Northern Miller (2011) 21st Century Skills: Prepare Students for the Future, Kappa Delta Pi Record, 47:3, 121-123; Kristina J. Kaufman (2013) 21 Ways to 21st Century Skills: Why Students Need Them and Ideas for Practical Implementation, Kappa Delta Pi Record, 49:2, 78-83, og NOU 2014:7 Elevenes læring i fremtidens skole, kap.8.

⁵ Se bla. Carolyn Williams, Susanne Gannon & Wayne Sawyer (2013) A genealogy of the 'future': antipodean trajectories and travels of the '21st century learner', *Journal of Education Policy*, 28:6, 792-806.

⁶ Modellen finnes her: <https://i.pinimg.com/originals/c5/36/93/c536934184353bee036f3f18ea478d39.png>

Fire C'er kan benyttes for å rette søkelys på sentrale ferdigheter for fremtiden: Creator, collaborator, communicator og critical thinker. Dette er fire sentrale egenskaper for fremtidens jurister, som henger tett sammen og som vi ønsker å fremdyrke.

Å være en som skaper og er kreativ er sentrale egenskaper for i en fremtid hvor vi ikke til fulle kjenner utviklingen eller utfordringene. Trening i nye arbeidsmåter og tilnærminger er viktig når vi ikke kjenner fremtidens rettslige utfordringer eller arbeidsmåter.

The Four Cs of 21st Century Skills

Samarbeid og kommunikasjon er viktige ferdigheter til enhver tid, men særlig for å løse utfordringer vi ikke kan forutsi i dag. Å kunne løse fremtidens utfordringer fordrer samarbeid på tvers av fag og disipliner, samt å kunne nyttiggjøre seg andres ferdigheter og kunnskaper. Rettsvitenskapen forholder seg allerede i stor grad til andre fag, ferdigheter og kunnskaper. I fremtiden blir dette mer fremtredende. Skal kunnskap, tanker, ideer og løsninger deles og utvikles, må juristene inneha gode evner til skriftlig og muntlig kommunikasjon. Dette må oppøves.

Kritisk tenking er sentralt for målet om å utdanne mennesker som kan bidra til en bærekraftig utvikling av samfunnet. Globale medborgere i en verden som får stadig færre grenser og stadig større flyt, må kunne stille kritiske spørsmål og handle på vegne av et stort fellesskap. Nye og eksisterende utfordringer må løses på nye måter, rettslig og faktisk. Dette krever evner til å stille spørsmål, lete etter nye løsninger, utfordre gitte sannheter og koble sammen ulik kunnskap og erfaring.

I tillegg til et ønske om å trene opp disse egenskapene, må dette gjøres på en måte som medfører at studentene blir i stand til å fortsette utviklingen, tilegne seg ny kunnskap og aldri oppleve seg ferdig utlært. Den digitale utviklingen gir samtidig både utfordringer, men ikke minst også muligheter. Vi må sørge for at masterstudiet i rettsvitenskap i større grad enn i dag, fokuserer på ferdigheter og generisk kompetanse som gir evne til å tilpasse seg en utvikling vi ikke helt overskuer.

Forankring

Prosjektet har som overordnet mål å forbedre kvaliteten på alle 5 årsenhetene (avdelingene) av masterstudiet, for å møte kravene som vil stilles til fremtidens jurister. I nevnte stortingsmelding er følgende tre elementer særlig fremhevet.⁷ Studentene skal oppnå best mulig læringsresultater og personlig utvikling. De skal møte relevante utdanninger som forbereder dem godt på en aktiv deltakelse i et demokratisk og mangfoldig samfunn. Til sist skal studentene gjennomføre utdanningen mest mulig effektivt. Prosjektet tar sikte på å forbedre alle disse kvalitetselementene, men især de to første. Prosjektet inngår i en større plan frem mot neste SFU utlysning. Fyrtårnprosjektet knytter seg til en realisering av del A av denne overordnede planen. Dernest vil vi søke Diku i 2019 om finansiering av del B av planen (hovedvekt på EVU og spesialfag) og i samarbeid med andre søke ulike offentlige etater om støtte til videreutvikling av prosjektet knyttet til samisk rettsspråk. Etterfulgt av disse, vil fakultetet søke om utviklingsmidler i 2020 for å finansiere mer begrensede prosjekter, inn mot del C av planen. De ulike delene av planen beskrives nærmere nedenfor. På bakgrunn av arbeidet som gjennomføres i denne perioden vil fakultetet stå sterkt ift vår fremtidige søknad om status som SFU i 2021.

Prosjektet er godt forankret og bidrar til å realisere både UiTs *Drivkraft i Nord* og Det juridiske fakultets strategi og handlingsplan. Dette gjelder særlig siktemålene om å utvikle og ta i bruk nye pedagogiske virkemidler og studentaktive læringsformer, samt øke bruken av læringsfremmende teknologi og implementering av digitale eksamensformer. Tilrettelegging for fleksible og nettstøttede

⁷ Meld. St. 16 (2016-2017) Kultur for kvalitet i høyere utdanning, s. 15.

undervisningsformer og arbeid for at studentene kommer i kontakt med forskning, nærings- og arbeidsliv inngår også.

Fakultetet har i sin strategi *Rettsikkerhet og kompetanse* med tilhørende handlingsplan (se vedlegg 1) fremhevet en rekke punkter som prosjektet vil bidra til å realisere.

Utdanningskvalitet er ett av fakultetets uttalte satsingsområder. En satsning som resulterte i tildeling av midler til fyrtårnprosjektet *Kompetanse og læringsutbytte* i 2016, flere undervisningspriser samt midler til studiekvalitetsarbeid. Den største av disse satsningene, fyrtårnprosjektet, ble meget vellykket og det omsøkte prosjektet bygger videre på erfaringene fra dette. Vi viser til vedlegg 2 for sluttrapport fra *Kompetanse og læringsutbytte*. Masterstudiet mottar svært gode tilbakemeldinger fra studenter eksempelvis i NOKUTs studiebarometer. Her har vi over år scoret meget høyt, også i 2018 (jf. vedlegg 3). Med et ønske om stadig forbedring, har vi benyttet resultatene fra både NOKUTs Studiebarometer 2018 og Underviserundersøkelsen 2017 (jf. vedlegg 4) i utformingen av dette prosjektet. Studiebarometeret 2018 viser at vi har forbedringspotensial knyttet til relevans og kontakt med arbeidslivet, opplæring i bruk av relevante digitale verktøy og studentenes mulighet for å diskutere faglig utvikling med ansatte. Videre ser vi et potensial for forbedring av muntlig og skriftlig kommunikasjonsevne, trening i vitenskapelig arbeidsmetode og mer erfaring med forsknings- og utviklingsarbeid. Av funnene i Underviserundersøkelsen 2017, vil punktene om lite variasjon i arbeidsoppgavene, lite involvering i forskning og forskningsrelaterte oppgaver og lite samhandling med eksterne samfunns- og arbeidslivsaktører, særlig imøtekommes i prosjektet.

Fyrtårnprosjektet som del av fakultetets overordnede plan om SFU

Den overordnede planen til fakultetet om å forbedre kvaliteten på hele masterstudiet med tanke på den læring og de kunnskaper fremtidens jurister trenger, tar utgangspunkt i ferdigheter knyttet til det å være en skaper, en samarbeider, en kommunikator og en kritisk tenker. (Creator, collaborator, communicator og critical thinker.) For å utdanne jurister som innehar disse egenskapene, må vi fokusere på helheten og sammenhengen i undervisning, øving og prøving. Til sammen må dette legges opp slik at kandidatene får utviklet ferdigheter og kompetanse i det å stille seg kritisk til gitte sannheter og utfordre gjeldende rett. Rettsliggjøringen av samfunnet, økt internasjonal samhandling, nye konflikter og uante digitale muligheter, fordrer stor evne til kritisk tenkning og til det å være kreativ, se nye muligheter, utvikle nye løsninger og skape nye muligheter. Dette må kobles mot samfunnets stadig større behov for samfunnsborgere som er globale ivaretagere og fremmere av en bærekraftig utvikling. Alle utfordringene knyttet til bærekraftig utvikling har rettslige sider og fordrer rettslige løsninger og samhandling på en annen måte enn fram til nå. Fremtiden stiller enda større krav til jurister med tanke på kommunikasjon, samarbeidsevne og innovasjon. Samfunnet stiller allerede store krav til oss alle som informasjons- og mediebrukere. Det å være en kritisk kunnskapsinnhenter som nyttiggjør seg tekniske muligheter, blir desto viktigere. Både for å kunne være innovativ og løsningsorientert, men ikke minst med tanke på videre læring og utvikling. Livslang læring må det legges til rette for allerede i grunnutdanningene.

Den overordnede planen har derfor som mål å skape et masterstudie som tar inn i seg hele dette bildet og alle kravene som stilles til fremtidens jurister.

Fyrtårnprosjektet, del A av den overordnede planen, er delt inn i 5 arbeidspakker (A1-A5). Hver arbeidspakke har hovedfokus på ulike deler av studiet, og har ikke direkte sammenheng med hverandre. Dette er et bevisst valg. Et siktemål med prosjektet er å forbedre undervisningen på studiet som sådan, og ruste for prosjektets neste deler B og C. For å oppnå dette har vi funnet det nødvendig å utforme prosjektets første fase som et organisasjonslæringsprosjekt. Hensikten er å unngå en innsats kun på en spesifikk del av studiet, som erfaringsvis kan være vanskelig implementere fullt ut i etterkant. De 5 arbeidspakkene er i tillegg nokså ulike, både i størrelse og innhold, men alle har en grunnleggende forankring i de ferdigheter vi mener fremtiden vil kreve mer av, de fire C'ene.

A1 omhandler skriving av juridiske tekster. Her fokuseres det særlig på evnen til kommunikasjon, men også på samarbeid, kritisk tenkning, og problemløsning. A2 viderefører skriving av juridiske tekster og har som mål å opprette en forskerlinje. Her står særlig kritisk tenkning og problemløsning sentralt. En forskerlinje vil gi studentene tettere erfaring med forskning og forskeraktiviteter og med å finne de gode problemstillingene, argumentere og bidra til videreutvikling av jussen og samfunnet. A3 knytter seg til digitalisering og evaluering. Økte ferdigheter i bruk av digitale ressurser og ikke minst bedre utnyttelse av digitale muligheter er sentralt. Dette er videre knyttet opp mot en heldigitalisering av eksamen, og en gjennomgående utvikling av evalueringsformene. A4 knyttes til praksis og kontakt med avtakerfeltet. Som den eneste masterutdanningen i rettsvitenskap som har obligatorisk praksis, er det et mål å videreutvikle praksisordningen til å bli enda bedre. Både med tanke på studentenes læringsutbytte, men også samhandlingen med praksisfeltet, slik at vi kan videreutvikle utdanninger som svarer til det behov avtakerfeltet faktisk har. A5 er starten på et viktig og innovativt arbeid knyttet til utvikling av et rettsspråk på samisk. Det er identifisert et klart behov for både utvikling av samiske termer og for trening i bruk av et samisk rettsspråk. Fakultetet og UiT har et særskilt ansvar for å bidra til å styrke rettssikkerheten ved at samisktalende jurister i fremtiden kan kommunisere og formidle juridisk kunnskap på det samiske språket.

Del B av planen er en videreføring av prosjektene i del A, i tillegg nye prosjekter. Her er planen å utvikle A5 til et langt mer omfattende prosjekt, med flere samarbeidsparter og større nedslagsfelt. I tillegg skal det i del B fokuseres spesielt på et prosjekt knyttet til EVU tilbud. Fakultetet opplever stor pågang etter slike, og har ikke kapasitet til å imøtekomme alle henvendelsene. Målet er å utvikle en slags mal for EVU tilbud, hvor innspill fra praksisfeltet står sentralt og hvor digitale muligheter utnyttes. EVU er viktig for å nå fakultetets målsetting om å bidra til livslang læring og kunnskap for fremtiden, både for egne og andre kandidater, samt øvrige yrkesgrupper.

Del C av den overordnede planen er knyttet til implementering av alle iverksatte tiltak og aktiviteter både fra det forrige fyrtårnprosjektet, samt del A og B. Målet er å sette sammen alle enkeltprosjektene til å omfatte hele studiet i full bredde.

Nærmere om prosjektene som skal igangsettes i første fase

Arbeidspakke 1 – Kommunikasjon gjennom å skrive bedre juridiske tekster

I juristers samfunnsoppdrag ligger en plikt til å skrive juridiske tekster på en måte som gjør at innholdet blir forstått, er etterprøvbart og kritiserbart, og blir akseptert. Gode og forståelige tekster er en viktig forutsetning for å opprettholde samfunnets tillit til juristprofesjonen.⁸

Denne arbeidspakken har som siktemål å påvirke studentenes arbeid med skriving av tekster slik at de skriver mer og bedre, og lettere velger skriving som læringsstrategi. En mulig tolkning av erfaringene fra fakultetets forrige fyrtårnprosjekt er at studentene skriver mer når vi støtter dem i aktiviteten.⁹ Et sentralt element går derfor ut på å hjelpe studentene i å oppøve selvregulerings- og selvvurderingsegenskaper ved skriving og evaluering av egen tekst utenfor undervisningsrommet.

⁸ Bedre juridiske tekster arbeides det med også i avtakerfeltet, se f.eks. Anbefalinger om domsskriving, Domstoladministrasjonens rapportserie 1/2015 (tilgjengelig her: https://www.domstol.no/globalassets/upload/internett_fillister/da/publikasjoner/rapporter/2015/das-rapportserie-1--2015-anbefalinger-om-domsskriving.pdf); Kommunal- og moderniseringsdepartementets «klart lovspråk»-prosjekt ledet av Difi (direktorat for forvaltning og ikt), se nærmere her: <https://www.difi.no/fagomrader-og-tjenester/klart-sprak-og-brukerinvolvering/klart-lovsprak> I august 2016 inngikk også Juridisk fakultet i Oslo og Kommunal- og moderniseringsdepartementet en avtale om «Klarspråk i juridisk forskning og undervisning», med det formål å innføre klart juridisk språk som en del av undervisningen, forskningen og formidlingen ved fakultetet, se nærmere her: <https://www.jus.uio.no/forskning/prosjekter/klarsprak/>

⁹ Se sluttrapporten fra forrige fyrtårnprosjekt i vedlegg 2.

Satsingen på aktiviteten utenfor undervisningsrommet bygger på den erkjennelse at undervisningsmengden på studiet er begrenset. Mesteparten av studietiden forventes brukt på selvstudier.¹⁰ Ved at fakultetet bruker ressurser på å støtte opp om den studieaktiviteten studentene bruker mesteparten av tiden sin på, er det sannsynlig at det totale læringsutbyttet vil bli bedre. Til dette er digitale læringsressurser velegnet. Arbeidspakken bygger derfor videre på erfaringer med bruk av digitale læringsrom,¹¹ og vil bygge og utnytte nye læringsrom til å skape større interaktivitet både mellom studentene og mellom studentene og lærere. Slik bruk av digitale læringsrom vil også åpne for å knytte læringsaktivitetene i undervisningsrommet bedre sammen med læringsaktivitetene studentene gjør utenfor. I dette arbeidet er det naturlig for oss å trekke veksler på erfaringene fra Akademisk skrivesenter¹² ved HSL fakultetet¹³ ved UiT. Samarbeidet med de to andre juridiske fakultetene skal også videreføres og trekkes inn i prosjektet der det passer. Særlig kan vi dra nytte av Universitetet i Oslo sitt prosjekt om «Klarspråk i juridisk forskning og undervisning». Difis «Klart lovspråk» kan også ha overføringsverdi. Når det gjelder bruk av digitale ressursrom for å fremme bedre skriving av juridiske tekster, har juridiske læresteder ved utenlandske universiteter kommet mye lengere enn i Norge.¹⁴ Dette vil tjene til inspirasjon, og det er aktuelt å besøke en av disse i prosjektperioden. Skriftlige kommunikasjonsferdigheter står sentralt i nær sagt alle utdannelser. Arbeidspakken har potensielt derfor stor overføringsverdi til andre fagmiljø ved UiT.

Arbeidspakken har særlig fokus på skriving de to første studieårene og kan inndeles i tre hovedbolker. Den første har arbeidstittelen «**Kom i gang med skriving av juridiske tekster**». Målene er å utvikle et digitalt læringsrom som skal brukes til å oppøve studentenes forståelse av hva som kreves når de skal løse ulike oppgaver, til å gjøre studentene bedre kjent med eksisterende vurderingskriterier for å hjelpe dem med å utvikle skrivestrategier, gjøre dem bedre i stand til å evaluere egne tekster, samt forstå og utnytte tilbakemeldinger. I tillegg til å gå i dybden på enkelte fagspesifikke utfordringer, tematiseres kjennetegn ved et godt juridisk språk og hvordan dette kan utvikles, samt hvordan tekst kan bindes sammen på gode måter. Noen av erfaringene fra forrige fyrtårnprosjekt vil dessuten bygges ut til 2.-5. avdeling for å få flere til å levere øvingsoppgaver og innføre prøveeksamen på alle avdelinger.

Den andre bolken har arbeidstittelen «**Et nærmere metodisk blikk**». I denne bolken bygges det digitale læringsrommet ut med fokus på den juridiske metoden, nærmere bestemt hvordan ulike relevante rettskilder kan brukes på gode måter i juridiske tekster. Siktemålet er å øve studentene mer i fagets grunnleggende vitenskapelige arbeidsmetode fra starten på studiet.

Den tredje bolken har arbeidstittelen «**Arbeid med og lær av egne tekster**». Eksisterende digitale plattformer innebærer at studentene i løpet av studiet opparbeider seg et digitalt arkiv med tekster de har skrevet og fått individuelle tilbakemeldinger på. Fakultetet har også utarbeidet en grundig instruks for retting av øvingsoppgaver og arbeidskrav. Likevel kjenner fakultetet i liten grad til om og hvordan studentene jobber med tilbakemeldingene, og om de bruker tidligere tilbakemeldinger i arbeid med nye tekster. Ut ifra en hypotese om at det ligger et uforløst læringspotensial i studentenes arbeid med tekster de mottar individuelle vurderinger på, skal det etableres en ordning med dobbeltretting av øvingsoppgaver og et system for bruk av tidligere mottatte tilbakemeldinger i senere skriving. Vi vil også videreutvikle digitale læringsrom slik at studentene kan dele erfaringer, samt få innspill fra

¹⁰ Av studiebarometeret for 2018 s. 22 (se vedlegg 3) fremkommer at studentene bruker 9,3 timer på organiserte undervisningsaktiviteter per uke, men hele 29,5 timer på egenstudier.

¹¹ Bla fra Læring og Canvas prosjektet, se: Magne Frostad og Kristine Helen Korsnes, Bidrar utvikling og bruk av digitale læringsrom i Canvas til en forbedring av jusstudenters læringsutbytte?, *Læring om læring*, 2018, Vol. 2(1). Tilgjengelig her: <https://www.ntnu.no/ojs/index.php/lol/article/view/2791>

¹² Se nettsiden: https://uit.no/prosjekter/prosjekt?p_document_id=506806

¹³ Fakultet for humaniora, samfunnsvitenskap og lærerutdanning.

¹⁴ Se blant annet Monash Universitys sider her: <https://guides.lib.monash.edu/law-research-writing>

hverandre på uferdige juridiske tekster. I dette arbeidet er også begynnerkollokvielederne (det vi kaller mentorene våre) tiltenkt et særlig ansvar.

Arbeidspakke 2 – Forskerlinje i rettsvitenskap

På masterstudiet skriver studentene masteroppgave normert til ett semesters arbeid (30 studiepoeng), eller stor masteroppgave normert til to semesters arbeid (60 studiepoeng). Ved å etablere en forskerlinje vil vi legge til rette for å utvikle fremtidige jurister som er kreative kritisk tenkende problemløsere med evne til å samarbeide på tvers av tradisjonelle faggrenser, samtidig som de besitter en evne til å kommunisere juridiske løsninger på en lettfattelig måte. Med dette tilsikter vi en større grad av «employability», med andre ord å lukke et potensielt gap mellom det våre kandidater kan og det mottakerfeltet etterspør.¹⁵ I tillegg til å forsyne avtakerfeltet med høyt spesialisert og kvalifisert arbeidskraft med ferdigheter som fremtidens jurister skal ha, understreker rapporten til det nasjonale utvalget for forskerlinjepiloter viktigheten av å rekruttere forskertalenter tidlig, særlig på profesjonsstudier som medisin og juss.¹⁶ Det er et gjennomgående problem på disse utdanningene at dyktige kandidater lokkes av gode jobbtillbud før utdanningen er avsluttet, i tillegg til at ph.d-studiene preges av lang gjennomføringstid og høy gjennomsnittlig disputasalder. Prosjektet har overføringsverdi til andre master- og ph.d-utdanninger ved UiT, særlig slike profesjonsstudier som forskerlinjepiloten omtaler.

Arbeidspakke 2 innebærer utforming av en koordinert «opplæringsdel» til forskerlinjestudentene. Forskerlinjen tenkes dimensjonert for 10-15 studenter. Det skal settes sammen et «tettere» tilbud enn til de øvrige masterstudentene. Undervisningen skal være mer studentsentrert enn dagens tilbud, fordi forskning viser at undervisning der studentene deltar i «undersøkende» læreprosesser med forskningsbasert innhold, gir et bedre læringsutbytte.¹⁷

Forskerlinjen skal organiseres i to moduler, hvor modul 1 utgjør en fellesdel for alle som skriver master og som inneholder det allerede bestående obligatoriske innføringskurset, kurs i kildesøk og videreføring av et nasjonale stormasterseminar som er en prøveordning vi har etablert i samarbeid med UiO og UiB og som finansieres av det juridiske fakultet i Oslo sitt «klart språk»-prosjekt. Modul 2 er ny og skal bare tilbys til de som er tatt opp på forskerlinjen. En gjennomgående og viktig aktivitet i modul 2 er regelmessige samlinger hvor samarbeidslæring er fokuset, herunder kommentering av hverandres tekster, og drøftelse av felles problemer – det kan være alt fra metodespørsmål til problemer knyttet til skriveprosessen, eller mer praktiske problemer. Her vil vi jobbe med å bygge sosiale relasjoner innad i gruppen og med forskermiljøet ved fakultetet, som på disse samlingene vil være lærere eller mentorer i en mer uformell og likestilt lærings- og øvingsprosess. Forskerlinjepiloutvalget peker på denne koblingen til forskermiljøet som svært viktig for forståelsen av forskerrollen og for motivasjon for videre arbeid. Dette forutsetter tett oppfølging av forskergruppene som derfor vil ha særskilte oppgaver og ansvar knyttet til samlingene. En annen viktig aktivitet vil være å tilby enkeltkurs fra ph.d-utdanningen. Følgende kurs er særlig aktuelle: JUR-8001 Rettsvitenskapens svenneprøve, rolle og etikk, JUR-8003 Rettsvitenskapelige metoder og JUR-8005 Rettsvitenskapens nasjonale og internasjonale perspektiv. Gjennomføring av ett eller flere av disse kursene kan senere “godskrives” som en del av ph.d- opplæringen. Midtveisevaluering av avhandlingene, enten kollektivt eller individuelt, er også en aktivitet som vil tilbys på forskerlinjen, og endelig muligheten til å reise ut til et samarbeidende universitet. Forskerlinjestudenter skal gis tilbud

¹⁵ Nærmere om dette se Støren, Liv Anne; Reiling, Rune Borgan; Skjelbred, Siv-Elisabeth; Ulvestad, Marte Eline; Carlsen, Tone Cecilie; Olsen, Dorothy Sutherland, Utdanning for arbeidslivet : Arbeidsgivers forventninger til og erfaringer med nyutdannede fra universiteter, høyskoler og fagskoler, NIFU-rapport 2019:3,

<https://brage.bibsys.no/xmlui/handle/11250/2589732>

¹⁶ <https://www.regjeringen.no/contentassets/1b4a1b5385c34cf7aa9aacd950d3517d/rapport-fra-utvalget-for-forskerlinjepiloter.pdf>

¹⁷ Helge I. Strømsø, Forskningsbasert undervisning, i Strømsø, Lycke og Lauvås (red, Når læring er det viktigste, s. 40-56 på. S 42-44.

om utvekslingsopphold til universiteter vi allerede har ordinære avtaler med, eller så kan fremtiden bringe rene forskerlinjeavtaler. Vi har allerede avtaler med universitetene i Akureyri på Island og Rovaniemi i Finland som åpner for korte forskningsopphold for studentene på forskerlinjen, og vi er i en prosess med Det juridiske fakultet ved Københavns universitet om utvikling av samarbeid om og utveksling av studenter som skriver masteroppgave.

I arbeidet med å utvikle vår egen forskerlinje er det naturlig å søke inspirasjon og samarbeidspartnere ved vårt søsterfakultet i Bergen som var med i forskerlinjepiloten. Vi har allerede gode relasjoner og har inngått tentative avtaler om samarbeid på enkeltdeler i opplæringsdelen. I det nasjonale utvalget for forskerlinjepiloter avsluttes beskrivelsen av Bergenspiloten med følgende:

«Utviklinga av ei forskarlinje ved juridisk fakultet i Bergen kan bana vegen for forskarlinjer ved dei to andre juridiske fakulteta, og eit viss samarbeid er alt på gang i samband med det nasjonale stormasterseminaret. Det er vidare mykje mogeleg at einskildmodular i det føreslåtte opplegget i Bergen kan overførast til andre fag innanfor humaniora og samfunnsvitskap.»¹⁸

I fortsettelsen av dette siste, ser vi også gode muligheter for samarbeid med andre enheter på UiT, for eksempel er akademisk skrivesenter på HSL en naturlig samarbeidspartner.

Arbeidspakke 3 – Digitalisering og evaluering

Fremtidens jurist må påregne en omstilling hvor digital kompetanse er viktig og forventes. Digitale verktøy bidrar også til effektiv oppgaveløsning og læring. Studentene etterspør derfor med rette mer undervisning i bruk av slike verktøy. Fakultetet er allerede kommet et godt stykke på vei når det gjelder å ta i bruk digitale verktøy i undervisningen. Vi ser imidlertid at vi kan inkludere studentene mer aktivt i (sam)bruk av digitale verktøy. Her ønsker vi å tenke nytt, og deler av denne satsingen beskrives allerede i arbeidspakke 1 og 4.

Nesten samtlige av forelesningene våre podcastes. Å kunne se opptak av forelesninger utenfor undervisningsrommet er etterspurt av studentene våre, men vi mener dagens løsning ikke fullt ut tar ut læringspotensialet. Konkret ønsker vi å integrere podcastene med annen programvare som H5P¹⁹ for slik å bidra til at studentene mer aktivt bruker podcastene i egen læringsprosess. Dette vil også gjøre det mulig å knytte forelesningene tettere sammen med seminarene, som utgjør hovedelementet i vårt undervisningstilbud. Dessuten vil det bidra til enda tettere lærersamarbeid om undervisning, noe som vi anser viktig i seg selv, men særlig i et organisatorisk perspektiv frem mot en SFU søknad. Dette skal også rede grunnen for et mer systematisk arbeid med kollegaveiledning som vil bli rullet ut i senere faser av planen mot SFU.

Fakultetet har tatt i bruk Canvas, men erfarer at Canvas har iboende muligheter som ikke fullt utnyttes. Canvas Learning Analytics forteller oss at studentene aktivt bruker de læringsrom vi allerede har bygget. Lærere gir også tilbakemelding om at læringsrommene fungerer som en ressurs inn i «klasseromsundervisning». Et siktemål i prosjektperioden er derfor å bygge videre på tidligere prosjekter og utvikle flere interaktive læringsrom på alle avdelinger. Arbeidspakke 3 skal dessuten gi økt kunnskap om informasjonssikkerhet hos studenter og ansatte, og bidra til en god sikkerhetskultur. Disse ambisjonene skal realiseres via samarbeidet med Result og Det juridiske fakultet ved University of Birmingham. Et særlig tiltak i fyrtårnprosjektet er en stillingsressurs som skal samfinansieres av ITA (fyrtårn/digital partner). Denne vil ha en særlig rolle i hele den digitale satsingen som er en del av fyrtårnprosjektet.

Digitaliseringen har ledet til at den siste analoge lovsamlingen vil bli utgitt i 2019. I prosjektperioden vil fakultetet derfor innføre digitale hjelpemiddel til eksamen. Dette nødvendiggjør at bruken av digitale hjelpemidler integreres i undervisningen, og at studentene får undervisning i hvordan de

¹⁸ Rapporten, s. 12

¹⁹ Se eksempelvis <https://h5p.org/>.

digitale hjelpemidlene kan «innarbeides» av dem i forkant av eksamen slik de gjør med dagens hjelpemidler. Utferdigelsen av eksamensoppgavene må også sammenholdes med at hjelpemidlene blir digitale. Samsvar undervisning, øving og prøving må sikres også når det gjelder digitaliseringen. Her vil vi søke støtte i erfaringene fra de juridiske fakultetene i Oslo og Bergen.

Det juridiske fakultet har lenge hatt varierte prøveformer på alle avdelinger. Som ledd i en utvikling hvor krav til gjennomstrømming og rammene for studentene stadig strammes inn, ser vi at rommet for å stå i en læringsprosess hvor det skal være plass til å prøve og feile, nødvendiggjør at vi tenker nytt. Ikke bare om undervisningen, men også om hvordan vi evaluerer. En justering av evalueringsformer mener vi også kan være med på å synliggjøre viktige egenskaper hos fremtidens jurister i større grad. Arbeidspakke 3 skal dermed i tillegg til de digitale elementene arbeide med justeringer av eksisterende eksamensordning. Særlig ser vi behov for å synliggjøre studentenes ferdigheter knyttet til perspektivfag på en måte som framhever at kandidatene skal bli bærekraftige deltakere i arbeidslivet og aktive borgere i et demokratisk samfunn. Vi vil søke å skille ut viktige perspektivfag til egen prøving, bruke vurderingsuttrykket *bestått/ikke bestått* der det passer, samt arbeide for å videreutvikle skoleeksamensmodellen i de få tilfellene vi fortsatt ønsker denne vurderingsformen. Tiltakene i arbeidspakken har overføringsverdi til mange andre utdanninger ved UiT.

Arbeidspakke 4 – Praksis og avtakerfeltkontakt

Masterstudiet i rettsvitenskap har fire uker obligatorisk praksis fjerde studieår. Gjennomføring av praksis utgjør et arbeidskrav som studentene får godkjent på bakgrunn av deltakelse på praksisforberedende undervisning, gjennomført praksisperiode og praksisrapport. Praksisperioden knytter avtakerfeltet, studieprogrammet og fakultetet tett sammen, og gir den enkelte student god mulighet til å bli bedre kjent med deler av avtakerfeltet. Vi mener at måten vi organiserer perioden og arbeidskravene som knytter seg til den i dag, ikke fullt ut utnytter læringspotensialet.

Målet med arbeidspakke 4 er dermed å endre innholdet i arbeidskravene for å øke læringsutbyttet med tanke på sentrale ferdigheter som kommunikasjon og samarbeid. Vi ønsker å legge mer vekt på opplevelsene og erfaringene studentene gjør seg i praksisperioden, og refleksjonene deres før, under og etter. Her vil vi trekke veksler på erfaringer fra denne måten å jobbe på i helsefag-utdanningen, gjennom samarbeid med Helped.²⁰ I tillegg skal etiske, metodiske og rettspolitiske problemstillinger som studentene kan møte på under praksis fremheves, og knyttes tettere sammen med metode- og perspektivfaget på 4. avdeling. Siktemålet er å fremme større bevissthet rundt behovet for kritisk tenkning og ansvaret for å være en etisk borger. Dette vil nødvendiggjøre flere endringer:

Konkretisering av endrede forventninger til og oppfølging av praksisveilederne på praksisstedene som skal gjennomføres ved å utnytte digitale verktøy. Per i dag følger forventningene til praksisveilederne av et praksisreglement og en avtale om praksisopphold som inngås med fakultetet. Vi erfarer at det er vanskelig å følge opp i hvilken grad praksisveilederne setter seg inn i og følger opp forventningene til dem som uttrykkes der. Det er også vanskelig å samle praksisveilederne i avtakerfeltet til opplæring i regi av fakultetet. Vi ønsker derfor å lage en digital veiledning til praksisveilederne.

Endring av vurderingsformen knyttet til praksisrapporten som element i arbeidskravet. I dag leverer studentene en skriftlig rapport som de får individuelle tilbakemeldinger på før endelig summativ vurdering godkjent/ikke godkjent. Rapporten skal omarbeides til å danne et skriftlig utgangspunkt for en ny vurderingsform hvor studentene gruppevis skal presentere og diskutere erfaringene sine. Dette vil innebære større studentaktivitet, mer variasjon i prøveform og dessuten bidra til at studentene kan lære også av hverandres praksiserfaringer.

Det er et siktemål at arbeidspakken skal danne grunnlag for å samarbeide tettere med avtakerfeltet i senere faser av den overordnede planen. Derunder vil vi arbeide nærmere med å identifisere de behov

²⁰ Senter for helsefaglig pedagogisk utvikling ved UiT.

som avtakerfeltet stiller til våre kandidater. Dels kan dette være forhold som kan ivaretas på studieprogrammet, og dels vil dette kunne være behov som mest hensiktsmessig ivaretas gjennom etter- og videreutdanning. Sistnevnte vil bli et særlig fokusområde ift Diku søknaden høsten 2019. Tiltakene i arbeidspakken har overføringsverdi til mange andre utdanninger ved UiT.

Arbeidspakke 5 – Samisk-juridisk fagspråk

Same- og urfolksrett er et satsingsområde hvor fakultetets ambisjon er å være internasjonalt ledende. Arbeidspakken skal bidra til å utvikle samisk som rettsspråk og juridiske termer på samisk, for derved å styrke rettsikkerheten for den samiske befolkningen. Utvikling av et samisk rettsspråk er et bidrag til realisering av bærekraftmål nr. 16, om rettsvern til alle.²¹ Arbeidspakken ledes av Post.doc Maria Kristina Labba og blir et samarbeidsprosjekt med Finn-Arne Schanche Selfors, Sorenskriver i Indre Finnmark tingrett. I samarbeidet er det naturlig å trekke inn både Sámi Giellagáldu (den fellessamiske språkinstitusjonen med hovedoppgave å utvikle/beslutte termer) og Giellatekno (HSL enhet som arbeider med teknologiske løsninger for de samiske språkene). Det kan også bli aktuelt å trekke inn Samisk Høyskole, Domstoladministrasjonen, Justisdepartementet og Sametinget. I løpet av prosjektperioden vil det bli arrangert tre samlinger i A5, en i Indre Finnmark tingrett i Tana, og to i Tromsø. På disse samlingene vil behovet bli kartlagt, og mulige utfordringer med samisk rettsspråk samt mulige løsninger vil bli diskutert i fellesskap. Målsetningen med A5 er å utvikle et større samarbeidsprosjekt om samisk rettsspråk som kan finansieres eksternt etter fyrtårnperioden. På sikt er det også et mål at fakultetet skal tilby noe undervisning på samisk. Dels kan dette ivaretas på studieprogrammet som en valgfri aktivitet, og dels gjennom EVU.

Fremdriftsplan

Den nærmere angivelsen av arbeidspakkenes utrulling ila prosjektperioden fremgår av vedlegg 5.

Plan for evaluering, videreføring og formidling

Det vil bli foretatt en grundig evaluering av status ved oppstart av prosjektet. Her ønsker vi å skriftlig synliggjøre status, samt å etablere vurderingskriterier og fange opp suksess/utfordringer i de enkelte elementene. Prosjektleder og prosjektgruppen vil ha ansvar for dette arbeidet, og at det foretas løpende evalueringer av alle arbeidspakkene, underveis og til slutt.

Evalueringsene vil bli utformet i tråd med de enkelte tiltakene i arbeidspakkene. Både studenter, ansatte og praksisfeltets synspunkter skal innhentes. Evalueringsene og måloppnåelse må videre ses særskilt for hver arbeidspakke. For A1 vil det være mulig å måle konkret i hvilket omfang de ulike elementene benyttes. Videre kan det måles konkret i hvilken grad prosjektet medfører at studentene i større grad benytter seg av frivillige skrivetreninger. Slike tall må sammenholdes med student og lærerevalueringer av fornøydhets. A2 som knyttes til en forskerlinje vil måtte gjennomgå grundige evalueringer. Her skal digitale løsninger benyttes for å innhente studentene og lærernes erfaringer, både samlet og av enkeltelementer. Effektene av prosjektet vil dels kunne måles i om deltakelse øker rekrutteringen til forskerstillinger innen rettsvitenskap. I tillegg er det et mål at både studenten og avtakerfeltet i større grad skal oppleve at studiene gir trening i og forberedelse til forsknings-oppgaver, kritisk tenkning, innovasjon og kommunikasjon. Som nevnt vet vi av studentundersøkelser at vi har forbedringspotensial på disse områdene. Målet er at tilbakemeldingene her skal vise at forskerlinjen forbedrer dette. For A3 vil deler av prosjektet kunne måles gjennom bruken av de Canvas-elementene som utvikles. En sammenligning av gjeldende evalueringsordning opp mot ordningen etter endt prosjektperiode, vil tydelig kunne vise om målene knyttet til endrede evalueringsformer ble nådd. A4 må evalueres særskilt opp mot praksisstedene og veilederne der. Dette skal gjøres digitalt. For A5 vil den viktigste målestokken være om vi klarer å etablere et stort samarbeidsprosjekt med tanke på

²¹ Se: <https://www.fn.no/Om-FN/FNs-baerekraftsmaal>

samisk rettsspråk. I tillegg vil det være en klar målefaktor om vi har fått utviklet noen form for undervisning i rettsvitenskap på samisk i prosjektperioden.

Som alltid vil økningen i læringsutbytte og økt kvalitet være vanskelig å måle. Her må vi i stor grad basere oss på tilbakemeldinger fra studenter, undervisere og praksisfelt, gjennom egne og eksterne undersøkelser.

Prosjektene videreføring knytter seg til den større planen om gradvis utbygning gjennom midler fra Diku og mål om en SFU søknad ved neste utlysning. I henhold til den overordnede planen er målet at hele masterstudiet skal være gjennomgående bygd opp rundt sentrale ferdigheter fremtidens jurister må ha.

Prosjektet i seg selv og resultatene av det skal formidles og deles gjennom ulike kanaler. Vi vil arbeide på liknende måte som i vårt første fyrtårnprosjekt, hvor vi i sluttrapporten (jf. vedlegg 1) kunne vise til omfattende deling av prosjektet og resultatene. Vi vil være aktive deltakere på utdanningskonferanser, nasjonalt og internasjonalt og dessuten arbeide aktivt inn i utvalg, råd og grupper på UiT knyttet til undervisningsaktivitet, jf. deltakernes CVer (vedlegg 7). Vi vil også publisere resultater og erfaringer i relevante tidsskrifter.

Prosjektorganisering

Prosjektet ledes av Kristine H. Korsnes som har omfattende erfaring fra pedagogisk utviklingsarbeid ved fakultetet. Prosjektgruppen er sammensatt av lederne av hver arbeidspakke: Korsnes er leder av arbeidspakke 1; Gunnar Eriksen av pakke 2; Magne Frostad av pakke 3; Ingvild U. Jakobsen av pakke 4 og Maria Kristina Labba av pakke 5. Alle med bred og relevant undervisnings- og forskningskompetanse og aktive i utvikling av nyskapende læringsmetoder- og ressurser. Til hver av arbeidspakkene hører en arbeidsgruppe hvor forskjellige vitenskapelige ansatte deltar sammen med to studenter. Et mål med prosjektet er å involvere ansatte med hovedvirke på ulike deler av studiet, slik at fakultetet som organisasjon er bedre rustet til et fremtidig SFU.

Samarbeid

Samarbeidspartnere i prosjektet er skrevet inn i hver av arbeidspakkene foran, men kan også leses ut av vedlegg 6.

Budsjett

TOTAL - alle arbeidspakker				
Budsjettoverslag:				
Totale lønnskostnader	Alle arbeidspakker			2 042 072
Totalt administrasjon/ledelse	Alle arbeidspakker			318 000
Totalt tiltak	Alle arbeidspakker			627 292
Totalt studiotid Result	Alle arbeidspakker			46 550
Totalt møte/servering o.l.	Alle arbeidspakker			30 000
Totalt reisekostnader	Alle arbeidspakker			442 544
Total				3 506 458
Søke UiT:				2 000 000
Egenandel fakultetet:				1 506 458